
MIHÁLY RENÁTA

Közkincs Program a miskolci kistérségben

A miskolci kistérség Magyarország legnagyobb kistérségei közé tartozik közel 270 000 főnyi lakosával, 1058 km² területével, 40 településével, amelyből hat kisváros és a kistérség központja, Miskolc egyben megyeszékhely is.

A kistérség funkcionálisan hét tájegységre tagolható, Miskolc környéke, Bükk-alja, Tavak környéke, Felső-Hernád völgy, Pitypalatty-völgy, Alsó-Hernád völgy és a Sajó-völgy vidéke.

A kistérség települései nemzeti parkok találkozásánál, a Bükk hegység lejtőin, a Sajó és a Hernád folyók völgyében, tavak találkozásánál fekszenek szép természeti környezetben, és kulturális örökségi értékekben gazdagon. Gazdasága változatos és széleskörű, vannak ipari, mezőgazdasági jellegű települései és vannak, amelyek idegenforgalommal vagy erdőgazdálkodással foglalkoznak.

A mikrotérségek egyedi arculattal rendelkeznek, láthatatlan határaikon belül sajátos és egyedi kultúrájukat őrzik, amely rendezvényeiket is sajátossá varázsolja.

A térség kulturális fejlődése érdekében Miskolc Kistérség Többcélú Társulása 2007-ben beemelte a közösen ellátandó feladatok közé a közművelődési feladatellátást.

A Közkincs Pályázatra 2007-ben pályáztunk először, Miskolc Kistérség Többcélú Társulásaként, így azóta folyamatosan működik a miskolci kistérségben a Közkincs Kerekasztal, amely sok szép eredménnyel büszkélkedhet. A Közkincs Kerekasztal megalakulásával először lehetőség nyílt egy reális közművelődési helyzetelemzés elkészítésére. Ez több szakmai területre kiterjedt, emellett a közművelődés szempontjából fontos egyéb kérdések is megválaszolásra kerültek pl.: van-e közművelődési intézmény, milyen infrastrukturális állapotban van, milyen dokumentumokkal rendelkeznek, van-e szakember, milyen csoportok működnek, van-e helyi média, működik-e még iskola, óvoda, milyen civil szervezetek működnek, található-e kulturális örökségi érték a településen és milyen a pályázati aktivitás. Az adatok mikrotérségi és kistérségi szinten is összesítve lettek, és értékelésre kerültek. A helyzetfelmérés eredményeképpen, az adatok feldolgozását követően 2008-ban kulturális stratégia elkészítésére pá-

lyáztunk. A kulturális stratégia 2009-től 2012-ig terjedő időszakra határozza meg a legfontosabb fejlesztési célkitűzéseket, a megvalósítandó feladatokat, melyek a kistérség kulturális fejlődését, felzárkózását, a kulturális esélyegyenlőség megteremtését tűzi ki célul és tervezi segíteni.

2008-ban közművelődési referens alkalmazására is sikeresen pályáztunk, és ettől kezdve alkalmazunk szakembert. A referens először is megismerkedett a településekkel, a környék adottságaival. Ezt követte a művelődési házakkal és vezetőikkel, a mozgókönyvtárakkal, könyvtárosokkal való ismerkedés. A személyes tapasztalatok azt mutatták, hogy sok a hátrányos helyzetű település, így az első feladatok közé tartozott a pályázati aktivitás növelése a térségben, hogy több külső forráshoz juthassanak a települések. Ennek megfelelően 2009-ben több pályázatot nyújtottunk be a Társulás, illetve a települési önkormányzatok és a települési művelődési házak által közvetlenül az Oktatási és Kulturális Minisztériumhoz és a Nemzeti Kulturális Alaphoz. A pályázatok megvalósításánál fontos szerepet kapott az esélyegyenlőség megteremtése és fokozott figyelembe vétele.

Az Oktatási és Kulturális Minisztériumhoz 2009 júniusában három Közkincs Pályázatot nyújtottunk be a Társulás hozzájárulásával sikeresen:

– Közkincs Kerekasztal továbbműködtetésére, ezen belül is egy 2010.évi kistérségi kulturális programajánló kiadására. A programajánló a települések legfontosabb rendezvényeit tartalmazza, terjesztése országos szintű rendezvényeken, mint a budapesti Utazási Kiállítás és a miskolci Menjünk Világgá! utazási kiállításon történt, valamint kerültek példányok a miskolci Tourinform Irodába is. A kistérségi kulturális programajánló betekintést nyújt a kistérség gazdag és színes programjaiba, s az ajánlóról újságicikk is hírt adott. Ezt követően elkészítettük a kistérségi települések rendezvényeivel kapcsolatos értékelést, összegzést, illetve ezen belül ajánlásokat fogalmaztunk meg a települések, mikrokörzetek részére, hogy mely szakmai területek erősítése célszerű.

– Komplex Kistérségi Kulturális Napok rendezésére, amely pályázattal sikerült három település – Sajópetri, Parasznya és Nyékládháza – fesztiváljainak megrendezésére támogatást nyerni. Sajópetriben 2009 szeptemberében az egy éve teljesen felújított Antal Imre Közösségi Ház megünneplését, Parasznyán 2009 októberében Szüreti Fesztivált sikerült megvalósítani. Külön figyelmet érdemel, hogy a két település rendezvényeire sikerült többségében kistérségi amatőr művészeti csoportokat, civil szervezeteket meghívni, ezzel is hangsúlyozva a rendezvények kistérségi jellegét. A harmadik település, Nyékládháza Dalostalálkozója nemzetközi méretűvé nőtte ki magát, hiszen több határon túli hagyományörző csoport is tiszteletét tette a találkozón.

– A harmadik Közkincs Pályázat benyújtása a kistérségi közművelődési referens továbbfoglalkoztatására irányult.

Kistérségi támogatással további sikeres pályázatok születtek:

– 2009. februárban nyújtotta be pályázatát a Nemzeti Kulturális Alaphoz a felsőzsolcai ÁMK. A pályázat a miskolci kistérség társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott, illetve az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel sújtott településeknek kíván segítséget nyújtani kulturális programok megvalósításával. A felsőzsolcai ÁMK 5 művészeti csoportjával – Rozmaring Népdalkör, Zsolca Táncegyüttes, Férfi Népdalkör, Fűvőszenekar, Tényleg Zenekar lépett fel 13 kistérségi településen.

– 2009. augusztusban az Oktatási és Kulturális Minisztériumhoz Színházi, bábszínházi, táncszínházi vendégjátékok tájoltatására nyújtottuk be pályázatunkat. A pályázatban a Pitypalatty-völgy mikrotérség négy települése, Alacska, Radostyán, Sajószentpéter és Varbó vett részt, ahol a szomszédos települések gyerekeit is szívesen látták a helyi közművelődési intézmények. A településekre a Miskolci Csodamalom Bábszínház vitte el gyerekeknek szóló bábelőadásait, a Vitéz László és európai barátai és a Mikor kislány voltam c. előadásokat 2009. decemberben, illetve 2010. januárban.

– 2010 nyarán az Oktatási és Kulturális Minisztériumhoz nyújtotta be kórusművészet támogatására kiírt pályázatát a sajlódi Fráter György Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, illetve a Nemzeti és Kulturális Alaphoz nyújtotta be pályázatát és kapott támogatást az alsózsolcai Közösségi Ház „A zene az kell!” c. kistérségi tehetségkutató verseny megrendezésére. A pályázatot két település Alsózsolca és Sajólád rendezte meg 2009. decemberben. A kistérségi zenei tehetségkutatóra a fiatal tehetségeket elődöntő és döntő várta neves zsűri előtt.

A közművelődési helyzetfelmérésből kiderült, hogy több településen nem működik közművelődési intézmény, illetve nem dolgozik közművelődési szakember, ezért tartjuk fontosnak havonta megjelenő elektronikus Közművelődési Hírlevélben tájékoztatni a településeket kulturális témákról, hírekről, pályázati lehetőségekről.

Elkészült a miskolci kistérség kulturális honlapja:

<http://miskolckistersegkult.mlap.hu>, amelyen folyamatosan megtalálhatók a közművelődés hírei és az aktuális rendezvénynaptár. A települések rendezvényszervezői a kistérségi értékleltárból válogathatják ki fesztiváljaikra a leginkább megfelelő zenés-táncos programokat. Az év folyamán a pályázatban vállalt felteteleknek megfelelően elkészült több adatbázis a kistérségi kulturális honlapra: mozgókönyvtárakról, a könyvtárak, könyvtárosok elérhetőségével, a könyvtárak nyitva tartásával. Adatbázis született szintén a kulturális honlapra a muzeális kiállítóhelyekről, címmel, elérhetőségekkel, fotókkal. Ezen kívül a civil szervezetekről és kistérségi települések médiumairól is készült összesítés. A települések rendezvényei elektronikus formában felkerültek a kulturális honlapra is.

A kistérségi tehetségkutató verseny megvalósulásával bízunk abban, hogy a közös pályázatok eredményei egy-egy mikrotérségből a többi település számára is példaértékűek lehetnek.

Alsózsolca–Sajólad rendezésében 2010-ben is folytatódik A zene az kell! kistérségi zenei tehetségkutató verseny. A zenei Ki mit tud? honlapot is kapott (<http://zene-az-kell.mlap.hu>) amelyet a rendező települések koordinálnak a fellépők névsorával, a zsűri tagjaival, illetve az előző évi verseny fellépőinek fotóival.

A pályázatok benyújtása tovább folytatódik. Bükkaranyos település táncház megrendezésére, Harsány település Bükkszentkereszti Alkotó és Honismereti Ifjúsági Tábor megrendezésre nyert pályázati forrást.

Kisgyőr település Kézműves Szaktábor megvalósítása, Sajószentpéter az I. Amatőr Sa-Rock Találkozó, Regionális Táncverseny és Mikrotérségi Farsang megrendezésére nyert önálló pályázati munkájával. Sajópetri település A Miskolci Kistérség Bemutatkozik Sajópetrin c. pályázata lett sikeres. A tavalyi Komplex Kulturális Napok c. rendezvényhez hasonlóan idén is a kistérségi dal-és táncörök részvételével valósultak meg a programok.

A Társulásunk idei Közkincs Kerekasztal pályázatában közművelődési szakmai találkozók lebonyolítását vállalta három alkalommal 2011-ben. A szakmai találkozók a polgármestereknek/jegyzőknek, közművelődési szakembereknek szól, hogy a közművelődési feladatukat még hatékonyabban tudják ellátni. Fontos, hogy az új képviselő-testületek tagjai megértsék, hogy az önkormányzatok számára fontos a közművelődési feladatellátás.

Felvállalt feladataink között szerepel a miskolci kistérség nemzetiségi- és roma kultúrájának felkutatása. Ennek érdekében a kistérségi településekre kérdőíveket juttattunk el a nemzetiségi és roma kulturális csoportok felmérésére és hagyományainak összegyűjtésére. A kitöltött kérdőíveket összegyűjtjük és feldolgozzuk.

A Magyar Népművelők Egyesülete pályázatot írt ki Önkormányzatok a Közművelődésért díj elnyerésére. Közkincs Kerekasztalunk megkereste a közművelődés terén legtöbbet vállaló önkormányzatokat és művelődési ház vezetőket a pályázat benyújtását illetően. Örömmel értesültünk róla, hogy Kisgyőr település vehette át a miskolci kistérségből a megtiszteltetéssel járó díjat. Kisgyőr településen 1984 óta Grúz Attila főállású népművelő a közművelődési intézmény vezetője. A település önkormányzata stratégiai ágazatként tekinti a közművelődést, elkötelezte magát a kultúra mellett, ami valóban példaértékű a környéken a kistérségi viszonylatában.

Miskolcon 2010. októberben a budapesti Goethe Intézet gondozásában Constanza Macras koreográfus a visegrádi országokból alakult roma színházához és ott tervezett közös táncelőadás bemutatójához keresett tehetséges roma

fellépőket, táncosokat, zenészeket a miskolci kistérségből, amit a Kerekasztalunk koordinált. A leendő műsor a romák világát, zenéjét és kultúráját idézi meg a színpadon. A miskolci kistérségben több településen található nagyszámú roma lakosság. Ez a roma tehetségeket felkutató projekt jó lehetőség lehet egy-egy szegény, de tehetséges cigány származású fiatal számára, ezért a kistérségi művelődési házakba, általános iskolákba eljuttattuk a felhívást, ahonnan a több résztvevő is érkezett a meghallgatásra.

Emellett múzeumpedagógiai feladatokat is vállaltunk a miskolci kistérségben, a kistérségi kiállító helyeket megtekintettük, amelyet a kistérség iskoláinak történő kiajánlás fog követni. A miskolci kistérség muzeális kiállítóhelyeiről készült adatbázis megtekinthető a kulturális honlapon.

A Közkinccs Kerekasztalunk és közművelődési referensünk jó munkakapcsolatot alakított ki a B-A-Z Megyei Pedagógiai és Közművelődési Intézettel, a mozgókönyvtári feladatokat ellátó II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtárral és Miskolc Megyei Jogú Város Kulturális és Vendégforgalmi Osztályával.

A Közkinccs Kerekasztalok létrejöttének és működésének egyik legjelentősebb érdeme, hogy a mesterségesen létrehozott kistérségekben a kultúra segítségével próbálja közelebb hozni egymáshoz az embereket, felkutatja a közös gyökereket, segíti a közös identitástudat kialakítását. Nagyon fontos gyakorlati haszna emellett, hogy segíti az önkormányzatok közművelődési tevékenységét akkor, amikor sok településen megszűnik az önálló intézmény és egyre kevesebb helyen alkalmaznak szakembert.

A jövőre vonatkozólag a cél a miskolci kistérségben továbbra is a kulturális élet fellendítése, ahol jól működik ez a terület, ott a kulturális élet megtartása és közös kistérségi, mikrotérségi programok koordinálása. Továbbá cél az esélyegyenlőség megteremtése, a hátrányos helyzetű települések programokkal való ellátása közművelődési pályázatok segítségével. A jövőben a kistérség szeretne élni a lehetőséggel is, hogy a Szellemi Kulturális Örökség nemzeti jégyszékére jelölhesse a kistérségi települések kulturális értékeit.